

Frivillighet i en storby

Kommune og frivillig sektor i Oslo

Daniel Arnesen

Senter for forskning på
sivilsamfunn & frivillig sektor

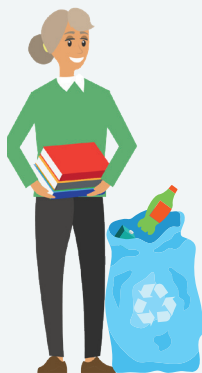
7 100
lokale lag og
foreninger

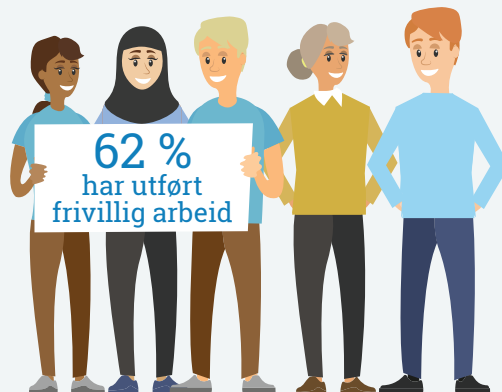
19 100
årsverk
frivillig arbeid

1,6 mrd.
kroner i
driftskostnader

1,48
medlemskap
per innbygger

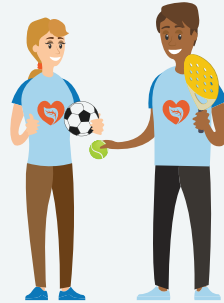
62 %
har utført
frivillig arbeid

Organisasjonslivet i hovedstaden

Oslo har en voksende, rik og mangfoldig frivillig sektor. Kultur og fritid er størst med 57 prosent av alle lag og foreninger, men organisasjonene vokser innen både kultur og fritid, velferd, samfunnsrettede organisasjoner, bolig og økonomi og tro og livssyn.

Mange er medlem i en frivillig organisasjon. Antall medlemskap er rundt 1 million, i både lokale og nasjonale organisasjoner. Kultur og fritid, bolig og økonomi og samfunnsrettede organisasjoner har mesteparten av medlemskapene.

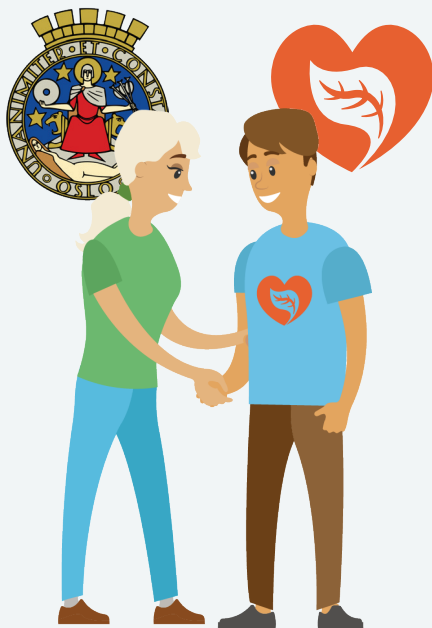

En økende andel av Oslos innbyggere utfører frivillig, ubetalt arbeid, og omfanget av frivillig arbeid har også økt over tid. 42 prosent av arbeidstidene utføres innen kultur og fritid, hvor spesielt idrett er en stor kategori. Samtidig øker omfanget av innsatsen i bo- og nærmiljøorganisasjoner.

Økonomien vokser innen frivillig sektor. Organisasjonene får i hovedsak inntekter fra egen-genererte kilder som kontingenter, deltakeravgifter og salg. I tillegg er private bidrag og tilskudd fra offentlige og andre aktører viktige inntekter. Mer enn halvparten av utgiftene er knyttet til frivillige aktiviteter.

Samspillet mellom kommune og frivillighet

Flertallet av organisasjonene opplever kontakten med kommunen positivt, men en del synes at det kan være vanskelig å finne frem. En erfaring som går igjen, er at kontakten ofte er avhengig av engasjementet til enkeltpersoner i kommunen.

I noen foreninger erfarer en at det i kommunen kan være svært ulike forståelser av hva frivilligheten er og hvilken rolle den skal spille. Det kan bidra til å viske ut skillet mellom kommune og frivillighet.

Det er ulike erfaringer med møteplasser mellom kommune og frivillighet. Det oppleves som verdifullt at man gjennom større konferanser og seminarer kommer i kontakt med andre i frivilligheten. Samtidig er det behov for møtepunkter der frivillige også i større grad kan diskutere felles utfordringer på sitt arbeidsområde.

Flertallet mener at det er enkelt å få til samarbeid med kommunen, og de fleste erfarer at samarbeidet har forutsigbare rammer. Samtidig savner man at ressurser som tilskudd og lokaler følger med samarbeidet.

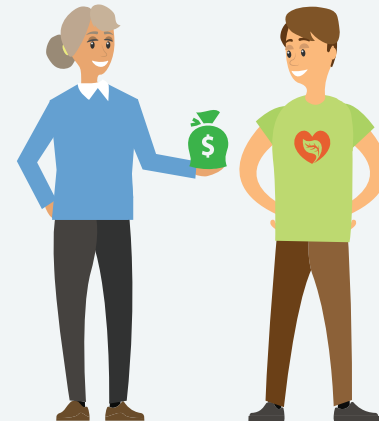
Kommunale tilskudd

Langt på vei de fleste opplever det som lett å finne frem til kommunale tilskudd. Kommunens hjemmesider er den viktigste kilden til slik informasjon, men også kontakt med andre foreninger og personer i kommunen sentralt.

Flertallet av organisasjoner opplever kriteriene for å søke, selve søknadsprosessen og rapporteringen av tilskudd på en positiv måte. Over halvparten svarer at kriteriene for tilskuddene er enkle å forstå.

For mindre foreninger med begrensede ressurser og lite erfaring med å søke tilskudd kan det derimot være mer utfordrende å orientere seg i kommunens tilskudd. Det kan for disse også oppleves som krevende å søke og rapportere på tilskuddsordninger.

En del organisasjoner gir også uttrykk for at søknads- og rapporteringsfrister ikke sammenfaller så godt med årshjulet i foreningene. Lite samordning på tvers av tilskuddsgivere i ulike deler av kommunen fører til at prosessen bidrar til merarbeid for foreningslivet.

Tilgang på lokaler

Tilgang på lokaler er en utfordring for frivilligheten. Det er stor konkurranse om lokaler i en storby som Oslo, der det er mange ulike aktører – både offentlige, private og frivillige – som har behov for et sted å være. Enkelte opplever at etablerte aktører får lettere tilgang enn nye og mindre kjente lag og foreninger.

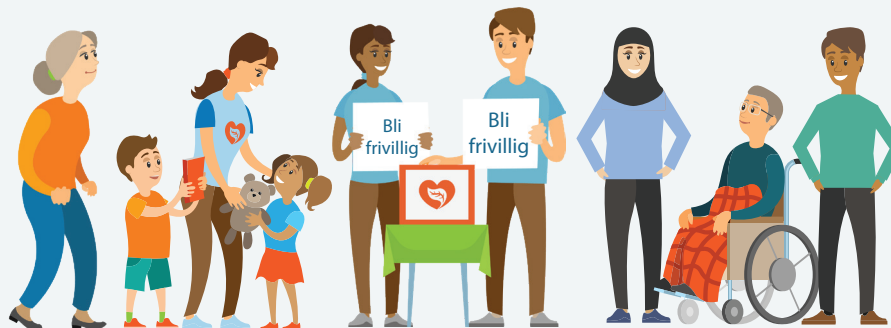

Skoler, parker og uteområder er viktige lokaler. Men mange opplever det imidlertid som vanskelig å få oversikt over hvilke kommunale lokaler som er tilgjengelige, og hvem man skal kontakte for tilgang. Dette settes blant annet i sammenheng med at ulike kommunale instanser snakker for lite sammen.

Tiltakene for å bedre lokalesituasjonen oppleves positivt. Meråpen skole og Oslonøkkelen er tiltak som blir trukket frem av flere som gode ordninger.

En utfordring er imidlertid at de forskjellige aktørene som bruker kommunale lokaler, har ulike behov som kan komme i konflikt med hverandre. Noen erfarer at det heller ikke alltid er slik at gratisprinsippet gjelder i praksis, og etterspør en bedre forankring av utlånsforskriften på bydelsnivå.

Nyskaping og rekruttering

Forutsetningene for nyskaping i sektoren oppleves som begrensede. 35 prosent svarer at kommunen legger i liten grad til rette for samarbeid for å møte felles utfordringer, og 8 prosent svarer at kommunen ikke legger til rette i det hele tatt. Når det gjelder mulighetene for å få finansiering fra kommunen til nye aktiviteter de frivillige organisasjonene ønsker å igangsette, svarer 40 prosent at de er dårlige, og 15 prosent at de er svært dårlige.

Rekruttering av frivillige kan være utfordrende for en del lag og foreninger. Mange organisasjoner arbeider samtidig aktivt med å inkludere grupper som innvandrere og etniske minoriteter, personer med nedsatt funksjonsevne, eldre og seniorer og barn og unge fra familier med dårlig råd.

Det fremkommer et behov for målrettede tiltak og involvering av grasrotorganisasjoner for å bedre nå ut til aktuelle målgrupper. Enkelte grupper opplever å havne «mellom stolene» i den kommunale politikken og ønsker at det legges til rette for tiltak som kan nå ut til prioriterte grupper på grasrotnivå. Kommunen kan bidra til å fremsnakke og synliggjøre frivilligheten, men må ikke bli en konkurrent til frivilligheten.

Suksessfaktorer og barrierer for godt samspill

Barrierer

Løsninger

Spenninger mellom frivillig sektor og kommune om hva frivillighet innebærer.

Skape felles definisjoner og bevissthet om frivilligheten og dens rolle vis-à-vis kommunen.

Stor kompleksitet i både kommunal organisering og frivillig sektor vanskeliggjør dialog.

Øke mulighetene for kontakt ettermiddag og kveld og tydeliggjøre kontaktpunkter for frivilligheten på bydelsnivå.

Svak institusjonalisering av samspillet mellom frivillig sektor og kommune gjør at samarbeid ofte er personavhengige.

Etablere flere møteplasser for frivillige organisasjoner på samme område og institusjonalisere dialog og samarbeid.

Tilskuddsprosesser oppleves som ressurs- og tidkrevende og lite samordnet på tvers av ulike deler av kommunen.

Samordne og etablere digitale løsninger for søknad og rapportering på tilskuddsordninger.

Stort behov for lokaler, men utfordringer med å få oversikt, tilgjengelighet og egnethet.

Gi bedre oversikt over kommunale lokaler til utlån og forankre utlånsforskriften bedre på bydelsnivå.

Utsatte barn og unge, seniorer og eldre, personer med nedsatt funksjonsevne og minoriteter «havner mellom stolene».

Prioritere målrettede tiltak og involvering av grasrotorganisasjoner for å bedre nå ut til de aktuelle målgruppene.